

Kategoria: Polityka Zdrowotna

Opublikowano: wtorek, 24, wrzesień 2013 00:00

Rafał Rudka

Odsłony: 1522

Instytuty nadzorowane przez Ministra Zdrowia korzystają z konstytucyjnej wolności prowadzenia badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, a także uczestniczą w realizacji konstytucyjnego prawa do ochrony zdrowia.

Analizę ich działania przeprowadził NIK.

Wskazuje w swoim raporcie, że podstawowym aktem prawnym regulującym działalność instytutów badawczych, w okresie objętym kontrolą, była ustawa o jednostkach badawczo-rozwojowych, a począwszy od 1 października 2010 r. – ustawa o instytutach, która była jedną z sześciu ustaw reformujących system nauki.

Zasadniczym celem każdego instytutu jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych ukierunkowanych na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce. Uczestniczą one w systemie ochrony zdrowia, w tym przez udzielanie świadczeń zdrowotnych, w powiązaniu z prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych. Instytuty uczestniczące w systemie ochrony zdrowia – w zakresie swojej działalności medycznej – podlegały również przepisom ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, która została uchylona z dniem 1 lipca 2011 r. na mocy ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Stosownie do ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej wśród podmiotów leczniczych wyszczególniono instytuty.

Do czasu wejścia w życie ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych instytuty zaliczane były do jednostek sektora finansów publicznych. Z dniem 1 stycznia 2010 r. podmioty te wyłączono poza sektor finansów publicznych.

Nakłady (ceny bieżące) w zakresie nauk medycznych w 2009 r. kształtowały się na poziomie 10,5 proc. ogółem nakładów na działalność B+R i spadły z 12,2 proc. nakładów ogółem w 2000 r.

Minister Zdrowia sprawuje nadzór nad 16 instytutami badawczymi. Minister Zdrowia jest trzecim, po Ministrze Gospodarki oraz Ministrze Rolnictwa i Rozwoju Wsi, organem pod względem liczby nadzorowanych instytutów badawczych.

Należy zwrócić uwagę, że aż 10 instytutów obecnie funkcjonujących i podległych Ministrowi Zdrowia, zostało utworzonych w latach 1951-1954, w zupełnie innych uwarunkowaniach politycznych, społecznych i gospodarczych.

Po zbadaniu Funkcjonowania wybranych instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Zdrowia, NIK wystawiła im ocenę negatywną. Przede wszystkim z powodu niezadowalającej skali realizacji zadań ustawowych przez te jednostki oraz ich złej kondycji finansowej. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę w 5 instytutach badawczych: Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie, Instytut Matki i Dziecka, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, Instytut Reumatologii im. prof. dr hab. med. Eleonory Reicher, oraz w Ministerstwie Zdrowia. Instytuty badawcze, nadzorowane przez Ministra Zdrowia, w niewielkim stopniu realizowały podstawowy cel swojej działalności, którym jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych. Koncentrowały swoją aktywność na udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Przychody z działalności związanej z prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych kształtowały

Kategoria: Polityka Zdrowotna

Opublikowano: wtorek, 24, wrzesień 2013 00:00

Rafał Rudka

Odśłony: 1522

---

się na poziomie od 4 proc. do 12 proc. przychodów ogółem, natomiast przychody ze sprzedaży projektów badawczych, wynosiły nie więcej niż 1 procent. Udział pracowników naukowych w strukturze zatrudnienia był również bardzo niski i nie przekraczał 10 proc.. Aparatura badawcza stanowiła od 2 do 8 proc. majątku instytutów. W dłuższej perspektywie skoncentrowanie aktywności tych jednostek przede wszystkim na udzielaniu świadczeń zdrowotnych stwarza, zdaniem NIK, ryzyko ograniczenia rozwoju nauk medycznych i negatywne konsekwencje dla systemu ochrony zdrowia.

Najwyższa Izba Kontroli krytycznie oceniła sytuację finansową instytutów nadzorowanych przez Ministra Zdrowia, a także nieefektywne i nieskuteczne działania naprawcze i przedsięwzięcia restrukturyzacyjne. Świadczy o tym wzrost liczby jednostek prowadzących działalność ze stratą z 9 w 2008 r. do 15 w I półroczu 2011 r., przy 16 działających placówkach, oraz przyrost o 43 proc. ich zobowiązań wymagalnych. Na koniec 2011 r. wynosiły one ponad 285 mln zł.

W ocenie NIK, dotychczasowe nieskuteczne działania naprawcze podejmowane przez kierownictwa niektórych instytutów, wskazują na konieczność rozważenia celowości dalszego kontynuowania przez nie działalności w dotychczasowej formie organizacyjno-prawnej. NIK krytycznie oceniła działalność Ministra Zdrowia w zakresie nadzoru sprawowanego nad instytutami badawczymi. Krytycznie oceniono bierność Ministra w zakresie działań zmierzających do zmiany organizacji funkcjonowania podległych jednostek oraz monitorowania podejmowanych przez nie działań naprawczych.

Stwierdzone ryzyko: W dłuższej perspektywie skoncentrowanie aktywności tych jednostek przede wszystkim na udzielaniu świadczeń zdrowotnych stwarza jednak ryzyko ograniczenia rozwoju nauk medycznych, co będzie miało negatywne konsekwencje dla systemu ochrony zdrowia. Powoduje ponadto utratę potencjalnych źródeł przychodów, które można byłoby uzyskać w przypadku rozszerzenia zakresu prac badawczych, lepszego wykorzystania zaplecza naukowo-diagnostycznego, czy wprowadzenia w życie nowych zdobyczy naukowych. Ponadto część instytutów ma zbliżony zakres działalności, co może prowadzić do dublowania się realizowanych prac badawczych i nie sprzyja efektywnemu wykorzystaniu środków na badania naukowe.

Źródło: "Sprawozdaniu z działalności NIK w 2012 roku", NIK, 2013